

Luidsprekers in de woonkamer blijft vaak een discussiepunt. Dat is zeer opmerkelijk, want in huiskamers zijn vaak objecten te vinden die duidelijk esthetische vragen oproepen. Het heeft vast te maken met motivatie. Voor een echte muziekliefhebber zal zo iets nauwelijks een rol spelen. Het probleem ontstaat meestal als de partner van de muziekliefhebber zo'n passie niet deelt. Maar dan heb je ook problemen met je verzameling uitheemse diersoorten die in de gordijnen hangen en wordt de kamer ontsierd door terraria, aquaria, slingerpalen, benches en de benodigde infrastructuur om die biotopen op orde te houden. Aan de andere kant zijn veel high-end -luidsprekers ook niet echt designvriendelijk. Aandacht voor vormgeving is vooral te vinden in het midfi-segment. Estelon is een merk dat high-end weergevers verpakt in een aantrekkelijk ontwerp.

Aangenaam
vormgegeven
ESTELON X-SERIES
topklasse

tested

music
emotion

27

▶▶NEXT

Estelon bestaat nog niet zo lang, maar oprichter Alfred Vassilkova houdt zich al 25 jaar bezig met de ontwikkeling van luidsprekers. De weergevers worden ontworpen en gebouwd bij Alfred & Partners in Estonia. Het bedrijf is naast een luidsprekerbouwer ook een designstudio en denktank. De ontwikkeling van de Estelon-modellen begon in 2006. De luidsprekers kenmerken zich door hun 'design-uiteindelijk'. Maar, de sierlijke en slanke vormgeving is wel gebaseerd op 'form follows function'. Estelon noemt dat het E-lon cabinet. Wie niet direct ziet dat het om luidsprekers gaat, kan denken dat er een tweetal 'modern art' kunstwerken in de huiskamer staan. Die vormgeving werd mogelijk door de ontwikkeling van een composietmateriaal met marmerdeeltjes. De vorm van de luidsprekers is onder andere gebaseerd op onderzoek naar de relatie tus-

sen interne reflecties en interne vorm. Daarmee bereikt Estelon een faseverschil van 0 graden op de luisterpositie en de gewenste dispersie. Omdat de vorm naar beneden breder wordt, biedt dat de woofer de benodigde ruimte die nodig is om voldoende laagextensie te bereiken.

De X-series

De Estelon X-series bestaat uit vier modellen. De XC is een full range monitor op een statief (45 Hz-48 k). De driverbezetting bestaat uit een tweetal 7 inch Accuton ceramische woofers en een 1.2 inch inverted dome Accuton ceramische hf-driver. De filters zijn second order en dat doet Estelon om een natuurlijke geluidsmatige prestatie te behouden. Alle Estelon weergevers worden voorzien van diverse laklagen die met de hand worden gepolished. Op

foto's zal dat niet helemaal zichtbaar zijn, maar wie een Estelon in real life ziet, wordt direct geraakt door de topkwaliteit van de constructie en afwerking. Volgens Pierre Costers, de uitbater van de Belgische high-end winkel Colab, die samen met de Belgische verdeler Manuel Lopes van AV4U deze review op onnavolgbare wijze faciliteerde, heeft Estelon zeer veel aandacht voor detail en gebruiksvriendelijkheid. De grotere modellen kenmerken zich door een flink gewicht. Ze worden geleverd in een flightcase. De weergevers hebben wielen. Door de speciale constructie van de case, met een soort ingebouwd laadplatform, is het binnenrijden en het 'uitpakken' van de luidspreker een simpele handeling. Overigens weegt de XC ook al 50 kilo, inclusief stand en in de case zo'n 70 kilo. Een belangrijke waarde biedt het rendement. Dat is voor de

VITUS AUDIO SIGNATURE SS-101

XC 91dB. Dat betekent een grote flexibiliteit in de toepassing van allerlei soorten versterkers. In het algemeen geldt voor alle Estelon-luidsprekers dat deze makkelijk aanstuurbaar zijn. De XC komt in vier standaard afwerkingen, twee 'premium' finishes en de fabriek kan eventueel maatwerk leveren.

De XB is een vloerstaander met een hoogte van 1.26 meter. Deze drieweg heeft een 8.7-inch sandwich Accuton ceramische woofer, een 6.25-inch midrange driver (ceramisch, Accuton) en een 1 inch Accuton ceramische inverted dome tweeter. Geschikt voor kamers tot 50 m², reikt het frequentiebereik van 22 tot 30.000 Hz en is het rendement 87 dB. Het gewicht is 70 kilo en packed is dat 110 kilo. Finishes zijn identiek aan de XC.

De XA is een maatje groter (1.37 hoog), heeft een iets hoger rendement (89 dB)

en een drietal Accuton ceramische drivers, met voor ieder een grotere diameter. Dat brengt voor het laag een 11 inch driver (28 cm). Ook hier zijn de zes finishes leverbaar zoals bij de XC en de XB.

De Model X Diamond is het topmodel van de range. Uiterlijk en met betrekking tot afmetingen identiek aan de XA, voert Estelon deze luidspreker uit met premium componenten. Uiterlijk is daarvan alleen de Accuton inverted dome diamond tweeter zichtbaar. Het rendement is 88 dB en het gewicht 86/141. Finishes weer identiek aan de andere modellen.

Uit ervaring

Bij het opbouwen van een systeem is de primaire match tussen de luidspreker en de versterker het meest belangrijk. Los van de opstelling en akoestiek, bepaalt

deze match grotendeels het niveau van het eindresultaat. De rest is feitelijk bijzaak en heeft veel minder invloed op wat er gebeurt. Tussen de meeste fatsoenlijke cdspelers zijn geen schokkende verschillen. Tussen kabels die matchen is geen significant hoorbaar verschil. Als er een perfecte match is tussen de luidsprekers en de versterker, dan ga je met een klassieke Philips CD-100 ook volledig uit je dak. Vervolgens kun je aan de kant van de bron upgraden met cdspelers die net even beter presteren of verder naar analoog of hi-rez digitaal. Het hoogst bereikbare niveau is analoog vanaf een open reel tape. Wat moet je dus doen met een 'betaalbare' mini-monitor zoals de XC? De consument en de dealer roepen: 'als die monitor 100 euro kost, dan dient de bijpassende versterker daar ook zo'n beetje in de buurt te komen'. Dat is simpelweg nonsense die voortkomt uit een commercieel motief en niet uit het talent om echt te kunnen luisteren. Soms wordt de ideale match gevonden door een luidspreker van 50.000 euro te combineren met een versterker van 499 euro. In andere gevallen is het precies contra.

Bij Colab is het mogelijk om de XC te beluisteren met een betaalbare en goed passende set elektronica. In de luisterkamer hier ligt een lijst met een aantal, uit ervaring gevonden, super combinaties. Die ervaring leert ook dat de grens van luidsprekers, zeker tegenwoordig, niet snel bereikt zal worden. Maar soms laat een versterker ook genadeloos de grens van een luidspreker horen. Dus, sta op en experimenteer. Tijdens de test waren audio-componenten van Vitus Audio (Denemarken) aanwezig. Er zijn verschillende combinaties mee gemaakt en de XA en XB mochten content ontvangen in de vorm van wisselstroom uit de Vitus Audio Signature SS-101 class-A eindversterker.

Met betrekking tot de beluisterde content is het zinvol om de cd-rubriek van Music Emotion te raadplegen. Daarin staan vaak een aantal vooraf geselecteerde cd's die opvallen door een sublieme geluidskwaliteit, een bovengemiddelde artistieke waarde of een combinatie daarvan. Voor de technische **NEXT**

beoordeling van systemen speelt die opnamekwaliteit natuurlijk een belangrijke rol. Om welke muziek het gaat is dan volstrekt onbelangrijk. Het stapeltje cd's werd dit keer vergezeld van een recent gemaakte opname. Klassieke werken, uitgevoerd in het Muziekgebouw aan het IJ (Amsterdam) en opgenomen onder haast ideale omstandigheden. Het gebruikte ceedeetje is een nog onbewerkte platte kopie van de digitale hi-rez mastermachine en kenmerkt zich door een schrikbarende dynamische afstand en een fenomenale registratie van ruimte en klank. Vanwege de dynamiek en massale orkestrale bezetting dus niet helemaal geschikt voor de gemiddelde hifi, want dan fikt de versterker uit en vliegen de conussen door de kamer. Maar natuurlijk een enorme teaser voor de Estelons die dit moeiteloos zouden moeten kunnen presenteren.

Hifi-land wordt gekenmerkt door een aantal consumenten die luisteren met hun ogen, hun portemonnee en vanuit vooroordelen. Niet de beste uitgangspunten om een goed presterend systeem samen te stellen. Sprekend over ceramische drivers in het algemeen is de verwachting dat deze koel en kil klinken en stemmen veranderen in een hoog gierende cirkelzaag. Dat klopt zo af en toe. Er zijn gevallen bekend waarbij deze omschrijving redelijk in de buurt komt. Maar, het eindresultaat is een combinatie van vele factoren. Het beschreven klankbeeld hoeft dus niet noodzakelijkerwijs te maken te hebben met die ceramische drivers. Elke ervaren dealer en luisteraar kan exact achterhalen waar een ongewenst geluidsbeeld vandaan komt. Naar de Estelon is dan ook vanuit volstrekte objectiviteit geluisterd. Het enige criterium is simpelweg in hoeverre zo'n weergever in de buurt komt van 'de realiteit'. Dat is met zo'n cd uit het Muziekgebouw aan het IJ in 10 seconden vast te stellen. Het antwoord is dat het er nauwelijks op lijkt. Dat heeft niets te maken met de Estelons of welk ander audiosysteem dan ook. Maar iedereen weet dat zelfs de allerbeste hifi-systemen in de wereld slechts een illusie van de werkelijkheid presenteren. Maar zo af en toe wel een hele plezierige.

Luisteren

Beginnend bij de Estelon XC mini valt direct de kwaliteit van de ruimtelijke presentatie op. Het geluid 'hangt' volledig vrij in de luisterruimte en strekt zich ook links en rechts buiten de weergevers uit. Met een bepaalde track zelfs drie meter buiten de rechter weergever. Het kunstje met de 'holografische' bel in de kamer is voor 99 % afhankelijk van de luidsprekers, de interactie van de luidsprekers met de kamer, de opname, de eigenschappen van de versterker en de eigenschappen van de bron. De XC klinkt neutraal en doet in niets denken aan eventuele toegeschreven negatieve eigenschappen van ceramische drivers. Het begrip 'neutraal' is iets heel anders

dan 'kil', 'koel' of het zogenaamde 'witte' geluid dat zou gelden voor sommige luidsprekers en versterkers. De door betaalbare Vitus Audio-elektronica aangestuurde monitor geeft een zo goed mogelijk beeld van de gebeurtenissen in het Muziekgebouw. Hoewel het laag uiteraard enige beperking kent, valt de weergave te kenmerken als homogeen, neutraal, zeer ruimtelijk, zeer dynamisch, uiterst gedetailleerd en verre van 'saai' en 'non involving'. Vitus Audio elektronica biedt dan weliswaar wat minder de harmonisch rijkere weergave van de betere buizenversterkers, maar zorgt wel voor een betrokken geluidsmatige presentatie. Na de mini wordt er opgeschaald naar

de vloerstaande XB. Dat betekent niet alleen een uitbreiding van het lage frequentiebereik en daardoor een 'completer' geluidsbeeld, maar het is ook een toename in homogeniteit, rust en balans. Niet dat de XC-mini onrustig klinkt, maar in relatieve zin hebben veel grotere vloerstaanders een positieve invloed op de rust in het geluidsbeeld. Een bijdrage leverde natuurlijk ook de grotere klasse-A eindversterker van Vitus Audio. Ook hier geen spoor van scherpheid, agressie, onrust of 'kilheid'. Opvallend hoe goed en onvervormd deze XB de gigantische klappen op pauken en ander zwaar percussie-geschut uit de eerder genoemde opname reproduceert. Na de XB komt natuurlijk de XA. Ondanks de ongeveer gelijke afmetingen van de behuizingen zorgt de grotere diameter van de drivers en wellicht de daarvoor noodzakelijke aanpassingen in de filters en de behuizing voor een hoor-

baar verschil. Het is onzin om te gaan praten over de zogenaamde diepte en breedte van de soundstage. Die is in de dagelijkse praktijk van een luidspreker in de woonkamer van een consument, voor het grootste deel afhankelijk van de plaatsing in en de interactie met die kamer. Je kunt het zelf echt zo diep, breed, plat of smal maken als je wilt. De overigens spectaculaire ruimte die de XA presenteert wijkt dan met betrekking tot de dimensies daarvan niet significant af van wat de beide andere modellen doen. Het is eerder een kwestie van 'intensiteit'. De ruimtelijke 'cues' hebben schijnbaar een hogere dichtheid en energie. In normale taal weergegeven betekent het dat de XA een erg tastbare en voelbare ruimtelijke beleving neerzet. Daarnaast is de XA net even 'volwassener' in de richting van wat er geregistreerd staat op de cd. Het grote voordeel van de Estelon mo-

dellen is dat ze allemaal toepasbaar zijn in zowel kamers met bescheiden afmetingen als in de wat grotere leefruimten. Veel grotere luidsprekers overladen een ruimte met gigantische hoeveelheden laag. Dat zorgt vervolgens voor allerlei akoestische problemen, die vaak optellen en nog meer laag veroorzaken. Die walm van laag staat in geen enkele verhouding tot wat er feitelijk op de cd of plaat geregistreerd is. Tachtig procent van de opgenomen muziek bevat maar een zeer bescheiden hoeveelheid laagcontent. Maar, luisterend naar veel high-end systemen lijkt het vaak alsof je op de kermis loopt. De in feite bescheiden wooferbezetting van de Estelons zal in veel kamers voor de juiste balans en hoeveelheid laag zorgen. Maar, als het moet kunnen ze spectaculair uithalen.

Conclusie

De weergevers van Estelon zijn neutrale transducers, die een zo authentiek mogelijke reproductie van de opname kunnen presenteren. Ze verdienen welhaast de status van studio-monitor. Voor de muzik liefhebber en audiofiel is er veel plezier aan te beleven. Deze weergevers zijn te kwalificeren als 'aangenaam vormgegeven topklasse'. Het zal minder moeite kosten om zo'n setje naar binnen te praten. In een modern interieur vormen ze een 'object d'art', samen met het brons van Charlotte van Pallandt op de marmeren sokkel. De fenomenale geluidskwaliteit is inbegrepen in de aanschafprijs. Maar, de meeste indruk maakte de bij Colab geschonken Champagne...

Ruud Jonker

